

10^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

ΠΛΑΤΩΝ, Πολιτεία 519b-520a

Τί δέ; Τόδε οὐκ εἰκός, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, μήτε τοὺς ἀπαιδευτοὺς καὶ ἀληθείας ἀπείρους ἰκανῶς ἂν ποτε πόλιν ἐπιτροπεῦσαι, μήτε τοὺς ἐν παιδείᾳ ἐωμένους διατρίβειν διὰ τέλους, τοὺς μὲν ὅτι σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ οὐκ ἔχουσιν ἓνα, οὐ στοχαζομένους δεῖ ἅπαντα πράττειν ἅ ἂν πράττωσιν ἰδία τε καὶ δημοσία, τοὺς δὲ ὅτι ἐκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν, ἡγούμενοι ἐν μακάρων νήσοις ζῶντες ἔτι ἀπωκίσθαι; Ἀληθῆ, ἔφη. Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴ ἀναβάντες ἰκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται. Τὸ ποῖον δὴ; Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι. Ἐπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χειρὸν ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον; Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἐν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελίας ἦν ἂν ἕκαστοι τὸ κοινὸν δυνατοὶ ὧσιν ὠφελεῖν καὶ αὐτὸς ἐμποιῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῆ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως. Ἀληθῆ, ἔφη· ἐπελαθόμεν γάρ.

A. Να ελέγξετε την ορθότητα των παρακάτω φράσεων σύμφωνα με το νόημα του κειμένου.

1. Η πολιτεία μπορεί να διοικηθεί με ικανοποιητικό τρόπο από όσους ασχολούνται διαρκώς με την παιδεία.
2. Όσοι δεν έχουν γνωρίσει την αλήθεια δεν έχουν στη ζωή τους παρά μόνο έναν συγκεκριμένο σκοπό.
3. Οι πεπαιδευμένοι δεν επιθυμούν να ασχοληθούν με τη δημόσια ζωή.
4. Οι πεπαιδευμένοι θεωρούν ότι βρίσκονται σ' έναν τόπο ονειρικό για αυτούς.
5. Ο Σωκράτης θεωρεί ότι οι εξαιρετικές φύσεις οφείλουν να ενεργοποιηθούν στην πολιτική ζωή.
6. Χρέος των ιδρυτών της ιδεώδους πολιτείας είναι να αναλάβουν τη διακυβέρνηση της πόλης.
7. Ο Γλαύκωνας βρίσκει δίκαιη την πρόταση του Σωκράτη να εξαναγκαστούν οι φιλόσοφοι να αναλάβουν πολιτική δράση.

8. Βασικό μέλημα του νόμου είναι να ευτυχήσει όλη η πόλη.
9. Η πειθώ και η βία είναι τα δύο βασικά μέσα του νόμου.
10. Κάθε πολίτης διατηρεί την αυτονομία του στην ιδεώδη πολιτεία.

B. Να επιλέξετε την απάντηση που συμπληρώνει σωστά τη θεματική πρόταση που σας δίνεται.

1. Ο αληθινός φιλόσοφος οφείλει

- α) να θυσιάζει την καθαρά θεωρητική ζωή προς όφελος του πολιτικού αγαθού
- β) να θυσιάζει την καθαρά θεωρητική ζωή προς όφελος της ηθικής τελείωσης
- γ) να θυσιάζει το κοινό καλό και την ηθική τελείωση προς όφελος της καθαρά θεωρητικής ζωής.

2. Για τον Πλάτωνα η βάση της παιδείας είναι

- α) η μουσική και τα μαθηματικά
- β) τα μαθηματικά και η διαλεκτική
- γ) η μουσική και η γυμναστική.

3. Οι μαθηματικές επιστήμες που μαθαίνουν οι φύλακες περιλαμβάνουν

- α) αριθμητική, γεωμετρία, τριγωνομετρία, αστρονομία, μουσική
- β) μαθηματικά, γεωμετρία, αστρονομία, αστρολογία, αρμονία
- γ) αριθμητική, γεωμετρία, στερεομετρία, αστρονομία, αρμονική.

4. Ο εἶς σκοπός υπηρετείται

- α) από όλους ανεξαίρετως τους πολιτικούς
- β) από τους φιλοσόφους
- γ) από τους φύλακες της πολιτείας.

5. «βελτίστας φύσεις»: Ο όρος φύσις αναφέρεται

- α) σε αυτό που ο άνθρωπος μπορεί να κατασκευάσει ο ίδιος
- β) σε αυτό που ο άνθρωπος βρίσκει να προϋπάρχει
- γ) σε αυτό που ο άνθρωπος διαμορφώνει και αλλάζει ουσιαστικά.

6. Από όσα γνωρίζουμε για τον όρο «ἀγαθόν» του Πλάτωνα ξέρουμε ότι δεν αναφέρεται

- α) στην τάξη, τον κόσμο και την ενότητα που διαπερνά και συνέχει την πολλαπλότητα
- β) στο γίγνεσθαι και ό,τι διατηρεί το γίγνεσθαι
- γ) στην πηγή του όντος και της γνώσης.

7. Οι όροι «καταβαίνειν» και «κατάβασις» χρησιμοποιούνται για να δείξουν

- α) την πορεία από τη θεωρητική ενασχόληση στην πρακτική αντιμετώπιση προβλημάτων της καθημερινής ζωής
- β) την πορεία προς τη γνώση και την προσέγγιση του Αγαθού
- γ) την πορεία των φυλάκων-επικούρων κατά την προαγωγή τους σε φύλακες-παντελείς.

8. Η οικονομική λειτουργία του νόμου δηλώνει

- α) ότι οι φύλακες προσπορίζονται τα οικονομικά οφέλη του καταμερισμού της εργασίας
- β) ότι η πόλη προϋποθέτει τη συλλειτουργία των μελών
- γ) ότι οι πολίτες προσφέρουν αυτάρκεια στην πόλη που θεωρείται «πολλῶν ἐνδεής».

9. Ο Σωκράτης δεν θεωρεί τους απάιδευτους κατάλληλους να αναλάβουν τη διακυβέρνηση της πολιτείας γιατί

- α) δεν έχουν ολοκληρώσει την παιδευτική διαδικασία
- β) ενεργούν με κίνητρα ιδιοτελή
- γ) νομίζουν ότι έχουν μετοικήσει στα νησιά των Μακάρων.

10. Ο Σωκράτης δεν θεωρεί τους πεπαιδευμένους κατάλληλους να αναλάβουν τη διακυβέρνηση της πολιτείας γιατί

- α) προτιμούν να ζουν αφοσιωμένοι στις πνευματικές τους αναζητήσεις
- β) δεν διαθέτουν τα τυπικά προσόντα
- γ) ενδιαφέρονται υπερβολικά για τον σεβασμό των συμπολιτών τους.

11. Η παιδεία έχει τεράστια σημασία για τον Πλάτωνα γιατί

- α) χάρη σε αυτήν ο ηγέτης συνεργάζεται εποικοδομητικά με τους συμπολίτες του
- β) χάρη σε αυτήν ο πολίτης συμβάλλει στην απονομή της δικαιοσύνης
- γ) χάρη σε αυτήν ο ηγέτης καθοδηγεί τους συμπολίτες του σωστά.

12. Σύμφωνα με την πολιτική αντίληψη του Πλάτωνα, η διαλεκτική σχέση «γνώσης και πράξης» εκφράζεται στην πρόταση

- α) η γνώση καταξιώνεται στο βαθμό που προσανατολίζεται σε χρήσιμη πράξη
- β) η γνώση καταξιώνεται στο βαθμό που επηρεάζεται από πράξεις με αποσαφηνισμένο σκοπό
- γ) η γνώση καταξιώνεται στο βαθμό που κατευθύνεται από χρήσιμες πράξεις.

13. Με τον όρο «βελτίστας φύσεις» ο Πλάτων εννοεί

- α) τους ιδρυτές της ιδεώδους πολιτείας
- β) τους ανθρώπους με φυσικά πνευματικά και ψυχικά χαρίσματα
- γ) όσους ανήκουν στην τάξη των δημιουργών.

14. Στη φράση «μη ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται», ο Πλάτωνας

- α) καταγγέλλει την απροθυμία των πνευματικών ανθρώπων της εποχής του να αναλάβουν τη διακυβέρνηση της πόλης
- β) προσδίδει διαχρονικό χαρακτήρα στον λόγο του
- γ) αναφέρεται αποκλειστικά στο έργο των φιλοσόφων στα πλαίσια της ιδεώδους πολιτείας.

15. Η αναφορά του Πλάτωνα στο χρέος των πεπαιδευμένων θεωρείται υπαινιγμός για τον Πλάτωνα που μπορεί να αρθεί καθώς

- α) ο Πλάτωνας δεν είχε ενεργό συμμετοχή στην πολιτική ζωή τα χρόνια της νεότητάς του
- β) ο Πλάτωνας οραματίστηκε την ιδεώδη Πολιτεία
- γ) ο Πλάτωνας προσπάθησε να εφαρμόσει τις πολιτικές θεωρίες του στους τυράννους των Συρακουσών, τον Διονύσιο Α' και τον Διονύσιο Β.

16. Η αντίρρηση του Γλαύκωνα στα λεγόμενα του Σωκράτη («Ἐπειτα, ἔφη, ἀδίκησομεν...ὄν ἄμεινον») εκφράζει

- α) κοινωνιοκεντρική αντίληψη
- β) ατομοκεντρική αντίληψη
- γ) την υπέρβαση της ατομικής συνείδησης.

17. Η πολιτική λειτουργία του νόμου προβάλλεται με το μετοχικό σύνολο

α) συναρμότητων τούς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκη

β) ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελίας ἣν ἂν ἕκαστοι τὸ κοινὸν δυνατοὶ ὧσιν ὠφελεῖν

γ) καὶ αὐτὸς ἐμποιῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῆ τρέπεσθαι ὅπη ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρηῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως.

18. Η επιβολή βίας είναι μια μέθοδος που δεν απευθύνεται

α) στον «ἄπειρον παιδείας ὄχλον»

β) στους πολίτες όταν πολυπραγμονοῦν και δεν συμμορφώνονται με το πνεῦμα της δικαιοσύνης

γ) στους ἄρχοντες που διάγουν λιτή και ευσυνείδητη ζωή.

19-20. Να αντιστοιχίσετε τα χωρία της στήλης Α με τα κατάλληλα αισθητικά σχόλια της στήλης Β.

Στήλη Α	Στήλη Β
1. ἡγούμενοι ἐν μακάρων νήσοις ζῶντες ἔτι ἀπώκισθαι	α. παρατακτική σύνδεση
2. πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκη	β. προσωποποίηση
3. ἐκόντες - ἀναγκάσαι	γ. παρομοίωση
4. νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει	δ. αντίθεση